

Οικογένεια - Απαντήσεις

Α. Μη λογοτεχνικό κείμενο

«Γονείς – έφηβοι: επανάσταση ή αρμονική συμπόρευση;»

A1. Σύμφωνα με το κείμενο, έρευνες έχουν δείξει ότι όταν οι γονείς ενδιαφέρονται και δεν επιβάλλονται στα παιδιά, τότε γίνεται αποδεκτή η εξουσία και η παρουσία τους. Οι έφηβοι αφενός μιμούνται τους γονείς τους, αφετέρου επιτυγχάνουν την ωρίμασή τους μέσω συγκρουσιακής συμπεριφοράς και αμφισβήτησης. Αυτή η τάση τους είναι μια προσομοίωση της πραγματικής ζωής και συντελείται με τον διάλογο. Όμως, για να λειτουργήσει μια σχέση σεβασμού γονέα και παιδιού, οφείλουν οι γονείς να δράσουν από τα πρώτα ηλικιακά στάδια του παιδιού τους, ώστε να αποφευχθούν εντάσεις στην εφηβεία.

B1.

1. βασίζεται = στηρίζεται
2. επιθυμία = βούληση, ενδιαφέρον
3. απορρίπτει = ακυρώνει, αρνείται, περιφρονεί
4. παραινέσεις = συμβουλές, προτροπές
5. αυτονομηθούν = ανεξαρτητοποιηθούν, χειραφετηθούν
6. δύναμης = ισχύος
7. χτίζονται = οικοδομούνται, διαμορφώνονται
8. παγιώνονται = κατασταλάζουν, αποκρυσταλλωθούν
9. άμβλυση = μείωση, ελάττωση

B2.

Γιατί = επειδή

Όμως = αλλά, ωστόσο

Ακόμα = επίσης, επιπλέον

Κυρίως = ιδίως

Παράλληλα = ταυτόχρονα

Γ1. Η πρώτη παράγραφος αναφέρει ότι ο James Baldwin πιστεύει πως οι νέοι δυσανασχετούν στις παραινέσεις των μεγάλων, αλλά ταυτόχρονα μιμούνται με επιτυχία τη συμπεριφορά τους. Υπογραμμίζεται ότι η ωρίμανση είναι συγκρουσιακή διαδικασία και ο διάλογος μεταξύ γονέων και παιδιών είναι σημαντικός, ακόμα κι αν υπάρχει ανισότητα δύναμης. Η δεύτερη παράγραφος αναφέρει ότι η οικογένεια πρέπει να λειτουργεί και να διαπραγματεύεται ήρεμα και αμοιβαία με τους έφηβους, από τη βρεφική ηλικία τους μέχρι την εφηβεία. Οι σχέσεις μεταξύ γονέων και παιδιών πρέπει να παραμένουν σταθερές και εμπιστευτικές, προετοιμάζοντας τα παιδιά για

Έξυπνα και Εύκολα!

την εφηβεία με λιγότερες αντιπαραθέσεις και εντάσεις. Η νοηματική σχέση μεταξύ των δύο παραγράφοις είναι αντιθετική (όμως).

Γ2. Η ομιλήτρια ισχυρίζεται στην τρίτη παράγραφο πως η οικογένεια δε γίνεται να λειτουργήσει μ' αυτόν τον καταλυτικό και πυροσβεστικό τρόπο στην έκρηξη της εφηβείας, αν δεν έχει μάθει να λειτουργεί με τον ίδιο τρόπο από τη βρεφική και παιδική ηλικία των εφήβων. Αποδεικνύει τον ισχυρισμό της οργανώνοντας την παράγραφό της με αιτιολόγηση. Υποστήριζει με πειστικό τρόπο πως οι σχέσεις μεταξύ γονέων και παιδιών πρέπει να παραμένουν σταθερές και εμπιστευτικές, προετοιμάζοντας τα παιδιά για την εφηβεία με λιγότερες αντιπαραθέσεις και εντάσεις.

Δ1. Η ομιλήτρια με τη χρήση ερευνητικών δεδομένων τεκμηριώνει και ενισχύει την άποψη πως ο έφηβος δεν επαναστατεί εναντίον κάθε μορφής εξουσίας. Αξιοποιεί ερευνητικά δεδομένα που υποδηλώνουν ότι η εξουσία των γονέων γίνεται ευκολότερα αποδεκτή όταν βασίζεται σε γνήσιο ενδιαφέρον για το παιδί παρά στην κυριαρχία και τη δύναμη. Ο τρόπος παρουσίασης των ερευνητικών δεδομένων προσπαθεί να πείσει τον αναγνώστη ότι η αυθεντική φροντίδα και το ενδιαφέρον από τους γονείς είναι πιο αποτελεσματικά μέσα από την απλή άσκηση εξουσίας. Με το τεκμήριο αυτό ο λόγος αποκτά εγκυρότητα, αξιοπιστία, επιστημονικότητα και αποδεικτική ισχύ, ενισχύοντας την πειστικότητα του λόγου της.

Δ2. Η δεύτερη παράγραφος αναφέρει ότι ο James Baldwin πιστεύει πως οι νέοι δυσανασχετούν στις παραινέσεις των μεγάλων, αλλά ταυτόχρονα μιμούνται με επιτυχία τη συμπεριφορά τους. Υπογραμμίζεται ότι η ωρίμανση είναι συγκρουσιακή διαδικασία και ο διάλογος μεταξύ γονέων και παιδιών είναι σημαντικός, ακόμα κι αν υπάρχει ανισότητα δύναμης. Με την αυθεντία ο λόγος αποκτά σοβαρότητα και επιστημότητα. Ο λόγος καθίσταται έγκυρος, αξιόπιστος και πειστικός. Αναδεικνύεται η ευρυμάθεια της ομιλήτριας.

Δ3.

1. Όταν η απαίτηση βασίζεται στην επιθυμία του γονέα να δείξει κυριαρχία και δύναμη, τότε ο έφηβος την απορρίπτει.
2. Η διαδικασία της ωρίμανσης είναι από τη φύση της συγκρουσιακή.
3. Η οικογένεια δε γίνεται να λειτουργήσει μ' αυτόν τον καταλυτικό και πυροσβεστικό τρόπο στην έκρηξη της εφηβείας
4. Όσο πιο έγκαιρα οι σχέσεις αυτές παγιώνονται

Η χρήση του μεταφορικού λόγου στο κείμενο αναδεικνύει με ζωντανό, άμεσο και παραστατικό τρόπο το θέμα του κειμένου, δηλαδή τη σχέση μεταξύ γονέων και

Έξυπνα και Εύκολα!

παιδιών κατά την περίοδο της εφηβείας. Αναδεικνύει τη σημασία της επικοινωνίας, της αλληλεπίδρασης και της αμοιβαίας κατανόησης σε μια εποχή όπου οι έφηβοι αναζητούν την αυτονομία τους. Με αυτή τη γλωσσική επιλογή ο λόγος καθίσταται εύληπτος, κεντρίζεται το ενδιαφέρον του δέκτη και φορτίζεται συναισθηματικά.

Β. Λογοτεχνικό κείμενο

«Τα οικογενειακά πορτραίτα του κυρίου Ντελ»

A. Στο ποίημα, η περιγραφή των μελών της οικογένειας είναι απαισιόδοξη και μελαγχολική. Τα μέλη παρουσιάζονται σαν πορτρέτα που ζουν γαντζωμένα από καρφιά, αναδεικνύοντας ότι έχουν κρατηθεί σε μια κατάσταση ανασφάλειας και περιορισμού. Ο χαρακτηρισμός τους με «χλωμά πρόσωπα, μαύρα μάτια, μαλλιά σε κότσο και παλαιομοδίτικα φουστάνια» δημιουργεί μια εικόνα μελαγχολική. Το ότι ζουν «γαντζωμένοι από καρφιά» υποδηλώνει ότι βρίσκονται σε μια κατάσταση που δεν μπορούν να αποδράσουν εύκολα. Επίσης, η φράση «κυλάει στο πάτωμα» μας δίνει την εντύπωση ότι κάτι ανατρέπεται, ενώ η φράση «τον αποκαθιστούν στην αρχική του θέση» υποδηλώνει μια προσπάθεια επανόρθωσης ή επαναφοράς στην κανονικότητα, αλλά χωρίς αλλαγές στην ουσία. Συνολικά, οι περιγραφές αυτές δημιουργούν μια εικόνα ενός οικογενειακού σκηνικού που αναδεικνύει τη μοναξιά, τον περιορισμό και την απουσία, ενώ ταυτόχρονα υπονοεί ένα μικρό φωτεινό στίγμα ελπίδας.

B1.

- Ένα παράδειγμα παρομοίωσης στο ποίημα είναι η φράση «Στην οικογένεια μου είμαστε όλοι πορτρέτα». Η λειτουργία της παρομοίωσης σε αυτήν την περίπτωση είναι να ενισχύσει την έννοια της αισθητικής αντίληψης του περιορισμού και της αιχμαλωσίας που αισθάνονται τα μέλη της οικογένειας, όντας πορτρέτα που μένουν καθηλωμένα στους τοίχους και δεν έχουν τη δυνατότητα μετακίνησης.
- Μια περιγραφή που χρησιμοποιείται στο ποίημα είναι «μαλλιά σε κότσο και παλαιομοδίτικα φουστάνια». Αυτή η λειτουργία περιγραφής δημιουργεί μια αίσθηση καθήλωσης στις παλιές εποχές και μια εικόνα που μπορεί να αναδείξει την αίσθηση της παλαιότητας ή της εγκλωβισμένης αισθητικής.
- Μια οσφρητική εικόνα που χρησιμοποιείται είναι «σακάκια που μυρίζουν πράσινο σαπούνι». Αυτή η εικόνα μεταφέρει μια αίσθηση συντηρητισμού, ενισχύοντας την εικόνα της ταξικής αισθητικής και του εγκλωβισμού στο παρελθόν.
- Μια μεταφορά που μπορούμε να εντοπίσουμε είναι η φράση «ο λεκές της απουσίας». Αυτή η μεταφορά δημιουργεί μια εικόνα του κενού ή της απουσίας που υπάρχει μέσα στην οικογένεια, εντείνοντας την αίσθηση της απώλειας και της απουσίας που υπεραναλύουν τα μέλη της.

Έξυπνα και Εύκολα!

- Οπτική εικόνα που διακρίνουμε είναι η φράση «μόνο τα μάτια του για λίγο αλλάζουν χρώμα». Αυτή η οπτική εικόνα δημιουργεί μια εικόνα αλλαγής και αναζήτησης, αναδεικνύοντας την παροδική φύση της ταυτότητας και της ανθρώπινης εμπειρίας.

B2. Η χρήση του α' πληθυντικού προσώπου στο ποίημα πιθανότατα αποδίδει στην οικογένεια την έννοια της συλλογικής ταυτότητας και της ομοιότητας μεταξύ των μελών της. Ο ποιητής επιλέγει να χρησιμοποιήσει το α' πληθυντικό πρόσωπο της αντωνυμίας «εμείς» ως τρόπο για να ενισχύσει την ιδέα της συγκρότησης της οικογένειας ως ενός συλλογικού όντος. Το ποιητικό υποκείμενο εντάσσει τον εαυτό του εντός του οικογενειακού ιστού και καθιστά έρμαιο τον εαυτό του στις επιταγές των ισχυρότερων αυτής της οικογένειας. Όσον αφορά το γ' ρηματικό πρόσωπο («κάποιοι τον ανασύρουν/τον αποκαθιστούν στην αρχική του θέση»), φαίνεται το ποιητικό υποκείμενο να αναφέρεται σε άλλα μέλη της οικογένειας που, όντας ισχυρά και με πρωταγωνιστικό λόγο για όσα πρέπει να ακολουθούνται και να τηρούνται ως κανόνες πλαισίου δράσης των μελών, ενώ αναλαμβάνουν δράση για να επαναφέρουν την κανονικότητα και τη σταθερότητα. Εν προκειμένω, το γ' πρόσωπο αναδεικνύει την απονομή της τάξης και την αποδοχή του «ασώτου».

B3.

1. αφηγηματικός χαρακτήρας
2. έλλειψη ομοιοκαταληξίας/ λυρικότητας
3. απλό, μη ποιητικό λεξιλόγιο

Γ. Ο παραλληλισμός των προσώπων της οικογένειας με πορträίτα στο ποίημα υπογραμμίζει τη στατικότητα, την αίσθηση της απομόνωσης και την αδυναμία τους να αλλάξουν την κατάστασή τους. Τα συναισθήματα που τρέφουν και οι σχέσεις μεταξύ τους διαμορφώνονται από ένα αίσθημα ανασφάλειας, μοναξιάς και περιορισμού. Οι περιγραφές των προσώπων ως πορträίτα που ζουν γαντζωμένα σε τοίχους υπονοούν μια αίσθηση παγίδας και αδυναμίας να απελευθερωθούν από την τρέχουσα κατάσταση. Η εικόνα ενός πορτρέτου που αλλάζει χρώμα ή καταστρέφεται αποδίδει την ιδέα της απώλειας και της αλλαγής που επηρεάζει την οικογένεια ως ένα σύνολο.

Αν και αυτή η οικογένεια μπορεί να αντιπροσωπεύει συγκεκριμένες πτυχές της ανθρώπινης εμπειρίας, η μελαγχολική και περιοριστική φύση της φαίνεται εντονότερη στο ποίημα. Η επιθυμία να είμαι μέλος μιας τέτοιας οικογένειας δεν με εκφράζει, καθώς η αίσθηση παγίδευσης μπορεί να δημιουργήσει ένα δύσκολο περιβάλλον για την αυτοέκφρασή μου και την ανάπτυξή μου. Δεδομένου του περιεχομένου και της ατμόσφαιρας του ποιήματος, η επιλογή μιας τέτοιας

Έξυπνα και Εύκολα!

οικογένειας φαίνεται να συνδέεται με την αποδοχή της μελαγχολίας και της στατικής φύσης της ύπαρξης μου.

Έξυπνα και Εύκολα!

www.arnos.gr info@arnos.gr Επιμέλεια: Νεκτάριος Πήχας